

Samtale med Søren Rasmussen (f. 1956)

Akademiraadet (AKR): *Hvordan vil du beskrive forbindelsen mellem socialt engagement og formgivning som præger dit arbejde? Hvad er det for et projekt eller rettere gestus, du bidrager med som arkitekt?*

Søren Rasmussen (SR): Jeg mener, at en større viden om menneskers adfærd bestemmer, hvordan vi gør. Det er tydeligt for mig, at erfaringen med menneskers adfærd - ved indgangen, ved trappen, i boligen eller i fritiden - er af afgørende betydning. Hvordan kan man påvirke det? Ved enten at forstærke det, man gerne vil og omvendt udelukke det, man ikke vil. Det er den måde, man formgiver på, der kan forstærke nogle vigtige relationer. Det, der ligger os meget på sinde, er tanken om det fælles eller hverdagsmødet.

De store trapperum i Venligbolig Plus er lavet både for at trække lys ind og for at skabe fælles rum. Hvis man ser på et trapperums funktion i dag, så er det mere en funktion. Der er ikke meget glæde i det. Hvis man er på vej op, har man ikke lyst til at møde nogen på vej ned. Man stopper i hvert fald ikke op og taler med vedkommende. I en elevator er der meget lidt plads, og der skabes ikke sociale relationer eller hverdagsvenskaber.

Vi har nogle gange sagt: "Vi giver dig trappestenen tilbage". Folk er sikrest ved deres indgangsdøre, der har man et helle, og der er man forankret. Når man er i et traditionelt trapperum, er man fritsvævende i et rum, man ikke har det så godt med. Men ved sin indgangsdør og ved sin trappesten, der kan man stille et bord eller en bænk eller sine egne 4 planter. Der kan man møde folk.

Det, vi prøver med Venligboligerne, er, at trapperummet kan noget mere. Det skaber en relation mellem mennesker. Der bor to flygtninge dør om dør med to danskere, derfor er det vigtigt, de har en chance for at sætte sig ned i trapperummet.

AKR: *Kan du uddybe hvad ordet hverdagsarkitektur dækker over for dig?*

SR: Det dækker over, at man har taget vare på hverdagsfunktionen, dvs. igen handler det om mødet mellem hinanden. Det tilvalgte fællesskab er en hverdagskvalitet, som jeg måske ikke altid ser i meget dyr arkitektur. Hverdagsarkitekturens rigdom kommer i kraft af mødet med andre. Man har måske ikke så mange kvadratmeter, men så har man måske et fællesskab, der opvejer de manglende kvadratmeter. Min erfaring fra arbejdet med fællesskaber fortæller mig dog også, at hvis man laver et alt for påtvunget fællesskab, kan det blive for meget. Det gjorde det i gamle dage, da folk boede i kollektiv. Det var måske for tæt. Man kunne ikke trække vejret, og så gik der to år, og så var det gået helt galt.

Jeg tror, man skal acceptere, at vi er mennesker, men vi er også forskellige i løbet af dagen og i løbet af året. Jeg tror, at man skal prøve at finde nogle muligheder for, at man kan vælge. "I dag vil jeg gerne åbne alle mine døre eller være for mig selv."

Det ærgrer mig, når man taler om hverdagsarkitektur og etageboliger, at ikke alle etageboliger starter med en rummelig lobby, hvor man kommer ind. Det ville måske generere en god hverdagssamtale, hvis man kom ind og så tre andre, eller der sad nogen og arbejdede, eller børn legede. I stedet for at komme ind i et smalt trapperum, der ikke tilbyder noget. Det ville i den grad være hverdagsarkitektur, der er værd at forfølge.

AKR: *Hvilke traditioner inden for dansk boligbyggeri er væsentlige at bringe videre, og hvilke er nødvendige at bryde med?*

SR: Jeg vil bryde med traditioner for normale trapperum. Der har lige været en konkurrence i Statens Kunstfond og Realdanias Boliglaboratorium, hvor vi bød ind med et brud på det, så man

udnytter et trapperum til noget mere end blot en opgangssituation. Vi tillægger indgangen og det rent funktionelle et lag mere. Det er i mine øjne skammeligt, at bruge 10 kvadratmeter til en trappe eller en elevator og betale måske 600.000 kr. for et rum, man ikke bruger til noget som helst andet end at gå op eller ned. Vi er lige blevet udvalgt til at formgive dette nye trapperum, og det glæder vi os meget til.

Inden for dansk boligbyggeri har man en demokratisk tradition, som jeg sætter stor pris på. Hvis rammerne er i orden, så får man nemmere et godt naboskab. Det tror jeg, mange danskere har et ønske om. Hvis folk siger, at de bor godt, så vil de også nævne i næste sætning: "og så har vi nogle søde naboer". Det er et vigtigt begreb for mange mennesker. Der er ingen, der tager rundt og besøger alle vennerne, når man kommer hjem fra arbejde. Naboen er den person, man taler med, som lige kommer ind til en snak eller en kop kaffe.

Jeg er vokset op med et socialt engagement. På grund af interessen for deleøkonomi og fællesskaber er lysten eller evnen til at kunne formidle arkitektur på en fællesskabsplatform blevet forstærket hos mig. Det har også noget at gøre med, at tiden er anderledes. Det er vigtigt i dag at bygge huse, der skaber fællesskaber, og det var det ikke for 15 år siden. Det var ikke noget, man brugte tid på. I dag kan man leve af at være fællesskabsorienteret. Det er et brand, og det var det ikke tidligere. Der var det noget venstreorienteret snak - men nu blomstrer seniorbofællesskaberne - også hos de borgerlige!

Vi har lavet familieboliger, almene boliger, ældreboliger, demensboliger. Venligboligerne har fået det hele til at falde lidt på plads. Der er en balance mellem det private og det offentlige, mellem det fælles og det ikke fælles. Det er meget nuanceret tænkt. Vi har nu skitseret generationsboliger og lanceret delesommerhuse. Vi er meget opmærksomme på, hvordan vi deler funktioner, og får lidt mere ud af pengene.

AKR: *Hvad bidrager brugen af præfabrikerede byggelementer til i udviklingen af nye boliger? Hvilken betydning har de serielle elementer for dig i dit arkitektoniske arbejde?*

SR: Det har en stor betydning - og vi har i mange år søgt efter måder at variere. Det kan være meget ensartet, men jeg synes, vi har været dygtige til at bryde det serielle. Bl.a. ved at integrere en masse grønt på facaden. Brug af flytbare skodder er også en god mulighed. Jeg kender efterhånden alle de muligheder, der findes for at gøre industriel arkitektur personlig og varieret. En lille gårdhave, hvor man har sine egne planter og dyrker sine egne ting, er fantastisk. Træer og planter skaber en helt anden verden, og gode forhaver kan gøres individuelle.

Jeg tror ikke, jeg ville være særlig god til at tegne noget, der ikke havde en budgetramme. Jeg holder næsten af den økonomiske ramme og dens udfordring. Hvis man har et begrænset budget, og samtidig arbejder med materialer og arkitektur, så er man nødt til at være enormt bevidst om, hvad man gør. Man skal prøve at være meget præcis og formulere klart, hvad man ønsker at opnå i de forskellige projekter.

For andre arkitekter vil jeg tro, at det kan være irriterende med alle de begrænsninger. Det var det også for mig i starten. Men det er et faktum, jeg lever med - for at kunne bygge husene til den pris. Jeg vil gerne bygge almene boliger. Jeg vil gerne bygge venligboliger. Jeg accepterer den der Ikea-lignende kasseproduktion, for så får vi god arkitektur til en billig pris.

AKR: *Hvad optager dig i øjeblikket, og hvilke tematikker forudser du vil præge dine projekter i de kommende år?*

SR: Jeg må håbe på, at tendenserne med fællesskabstanken fortsætter. Dem, der sælger vores typehuse, sætter nu delesommerhuse på markedet, hvor de skriver "del med din familie", "del med

dine venner". Det ville de aldrig have gjort for 5 år siden. Det er jo ikke kun sådan nogle som mig, der synes om tanken. Det er også industrien, dem der sælger boligerne, der kan se en forretning i at dele.

Det er nok en reaktion på fokuseringen på individet. Men det er også opstået af nød, for hvis man vil have et sommerhus, så er det de færreste, der har 3 millioner til at købe det for. Man har måske en million, og så må man acceptere, at man kun har til at købe en tredjedel. Det er interessant, at man faktisk kan dele meget, og dermed få mere.

AKR: *Hvad ser du som de største udfordringer for byggeri og byplanlægning i dag?*

SR: Den største udfordring er økonomien. Der er desværre så mange penge i boliger, at det også tiltrækker de mere hurtige investorer - dem som kun er i branchen for pengenes skyld. Penge bestemmer nogle gange udformningen. Hvor højt man må bygge, hvor tæt man må bygge - uden at der gives noget tilbage til byen eller området. Det kunne jeg godt tænke mig var anderledes; at de almene interesser, borgerens interesser, kunne være ligeså vigtige.